LE NAOUR • MARKO • HOLGADO

VERDUN

3. De Gefusilleerden van Fleury

VERDUN

3 - De Gefusilleerden van Fleury

Scenario

JEAN-YVES LE NAOUR

Storyboard

MARKO

Tekeningen

IÑAKI HOLGADO

Inkleuring

SÉBASTIEN BOUET

Dank aan Luc Pottiez voor zijn blik en
zijn fotografisch werk als bijdrage aan het verhaal
en als inspiratiebron voor de realisatie
van onze albums.

Marko

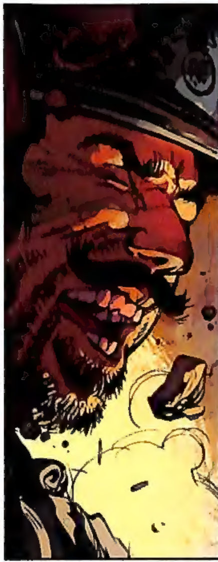
D/2018/10295/28
ISBN 9789085525516

Distributie: Stribbelstrips, Hamont-Achel

Saga Uitgaven
Berkenhagestraat 77
B-8210 Zedelgem

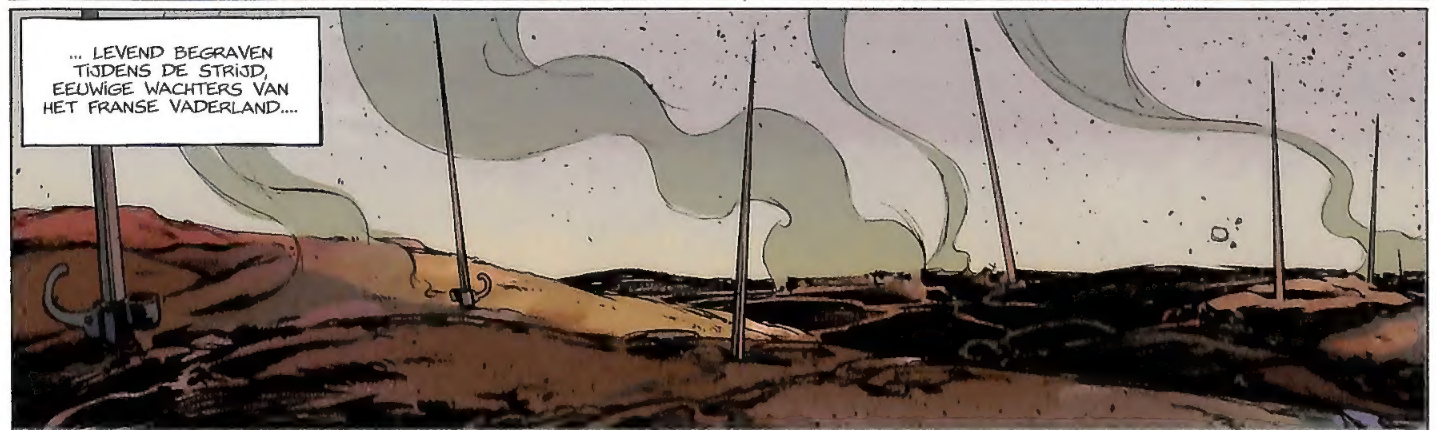
www.sagauitgaven.be

BROUM
BROOOMM

BRROOOM
TER NAGEDACHTENIS AAN DE FRANSE SOLDATEN DIE RECHTSTAAND SLAPEN...

BROUM

... HET GEWEER IN DE HAND, IN DIE LOOPGRAAF VOL BAJONETTEN...

BROUMMMM

... LEVEND BEGRAVEN TIJDENS DE STRIJD, EEUWIGE WACHTERS VAN HET FRANSE VADERLAND....

DODEN DIE WAAKZAAM BLIJVEN...

... DIE DE STRIJD VOORTZETTEN...

... DIE VOOR ALTIJD DE WACHT HOUDEN OP DIT LAND DAT HET UWE IS...
... EN DIE U HEBT BEGRAVEN...
WAT JE TOCH ALLEMAAL VOOR FLAUWEKUL MOET AANHOREN!

BENT U AUGUSTE?
VIVE LA FRANCE!

KIJK EENS AAN! HOE HEBT U MIJ HERKEND?

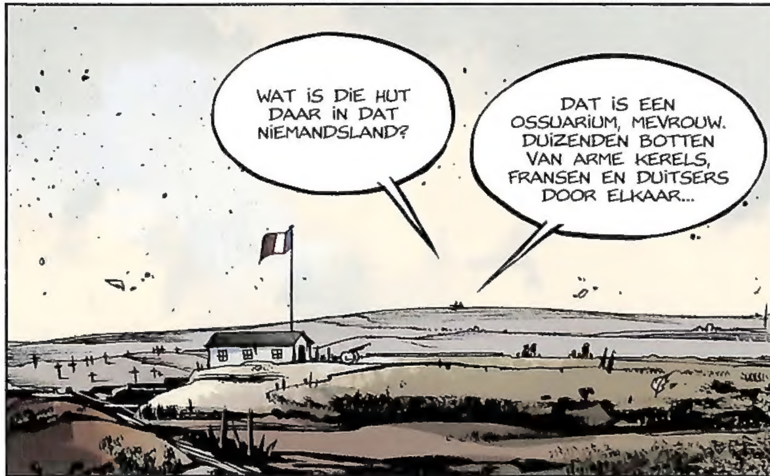

KUNT U ME TONEN WAAR MIJN MAN SNEUVELDE?

HIER, BIJ DE BOERDERIJ VAN THIAUMONT.
ONZE POSITIES WAREN DAAR. JE KAN WEL ZEGGEN DAT WE HET AARDIG TE VERDUREN KREGEN.

EN MIJN MAN? WAAR IS HIJ?

DE MOFFEN WAREN DAAR, HIER, EN DAAR OOK. ZE WAREN OVERAL EN WIJ WAREN NOG MAAR EEN EILANDJE TEGEN EEN BLAUWE HORIZON IN HET MIDDEN VAN TALLOZE FELDGRAUEN.
ER WAS WELISWAAR EEN VOORDEEL...
DE MOFFEN WAREN ZO DICHT BIJ ONS DAT HUN KANONNEN NIET MEER SCHOTEN UIT VREES DAT ZE HUN EIGEN MANNETJES ZOUDEN RAKEN.

WAT IS DIE HUT DAAR IN DAT NIEMANDSLAND?
DAT IS EEN OSSUARIUM, MEVROUW. DUIZENDEN BOTTEN VAN ARME KERELS, FRANSEN EN DUITSERS DOOR ELKAAR...

HELDEN, ZOWAT VOOR EEUWIG VERBROEDERD. ALS IK DENK AAN AL DIE DIENSTONTDUIKERS DIE HET OVER HELD-HAFTIGHEID HEBBEN!
IK ZAL U EENS HET GEZICHT VAN DIE HELDHAFTIGHEID TONEN.

DE OVERWINNING HEEFT EEN LELIJK GEZICHT!

GENOEG! DENKT U DAT IK OOK NIET LIJD?! STOP DUS MAAR MET UW OPVOERING.
IK ZOU ALLES GEVEN OM HEM TERUG TE KRIJGEN IN UW TOESTAND.

GOED, VOLG ME! HET VOND PLAATS IN HET DORP FLEURY-DEVANT-DOUAUMONT.

EEN DORP? MAAR IK ZIE NIKS...
DAT STIERF OOK VOOR FRANKRIJK. WEGGEMAAID DOOR DE BOMMEN.
PIERRE MILLANT, 11 JUIN 1916.
HENRI HERDUIN. 347E RI. 11 JUIN 1916
DAAR HEEFT MEN UW MAN GEDOOD!

HENRI, MIJN LIEF, IK ZAL JE WREKEN!

STAATSSECRETARIAAT VAN DE MILITAIRE RECHTBANK.

WIE IS DAAR?
FERNANDE HERDUIN. U WEET WEL... VOOR HAAR MAN DIE GEFUSILLEERD WERD.

AH JA, DE LASTPOST! GOED, LAAT HAAR BINNEN, ANDERS KOMT ZE MORGEN WEER TERUG!

HOE MAAKT U HET, BESTE MEVROUW?

U VROEG MIJN DIENSTEN OM EEN ONDERZOEK TE VOEREN NAAR DE OMSTANDIGHEDEN VAN DE EXECUTIE VAN UW ECHTGENOOT...

HUM... HUM...

HET SPIJT ME, MEVROUW, UW VERZOEK KAN NIET INGEWILLIGD WORDEN.
HOEZO?

IK KAN GEWOON GEEN ONDERZOEK OPENEN OMDAT...

OMDAT?

OMDAT ER GEEN DOSSIER IS. ZO ZIT HET.
!

IS ER GEEN DOSSIER?
EN WAT IS DIT DAN?

HEU... DAT?
LUISTER...

ER WAS GEEN PROCES, DUS ZIJN ER GEEN ARCHIEVEN NOCH EEN HERZIENING MOGELIJK.
U WEET DAT NET ZO GOED ALS IK.

KOM OP, UW MAN IS OFFICIEEL DOOD VERKLAARD VOOR FRANKRIJK WAT U RECHT GEEFT OP EEN PENSIOEN.

IK ZAL EROP TOEZIEN DAT HIJ POSTUUM HET OORLOGSKRUIS KRIJGT. WEES ERVAN VERZEKERD DAT...

IK GEEF NIETS OM UW PENSIOENEN EN UW MEDAILLES. IK WIL DAT HIJ EERHERSTEL KRIJGT NADAT HIJ VAN ME AFGENOMEN WERD.

OMDAT U ME DIE GERECHTIGHEID ONTZEGT, ZAL IK EEN BEROEP DOEN OP DE PUBLIEKE OPINIE.

ARME VROUW, IK VIND HET ROT VOOR HAAR.

UW ZAAK IS NIET EENVOUDIG...
... VREES IK.

EN DIE GETUIGENISSEN DAN? AL DIE SOLDATEN DIE BEREID ZIJN TE ZEGGEN DAT ZE HEM HEBBEN GEZIEN, OM TE ONTHULLEN DAT HET OM EEN GERECHTELIJKE VERGISSING GAAT.

IN PRINCIPE ZIJN WE HET ALLEN EENS. OVER DE VORM ZITTEN WE INTEGENDEEL IN ONZE MAAG.

U BEGRIJPT DAT ALS WE EEN ONSCHULDIGE WILLEN REHABILITEREN WE DAT VOOR HET HOF VAN CASSATIE MOETEN BRENGEN.
EN DAN?

HOE WILT U IN UW GEVAL DAT HET HOF EEN OORDEEL VELT OVER EEN VEROORDELING DIE NIET HEEFT PLAATSGEVONDEN?

DAT IS WERKELIJK ONRECHTVAARDIG. DE GENERAALS BEVALEN HEM TE FUSILLEREN ZONDER HEM DE MOGELIJKHEID TE GEVEN ZICH TE VERDEDIGEN, EN ONDANKS DE BEWIJZEN ZOU HET ONMOGELIJK ZIJN GERECHTIGHEID VOOR HEM TE LATEN GESCHIEDEN?

DAN ZOU MINSTENS DE WET MOETEN VERANDEREN... ALS VOORZITTER VAN DE LIGA VOOR DE MENSENRECHTEN HEB IK WAT INVLOED IN DE KAMER VAN AFGEVAARDIGDEN. IK ZAL ME INZETTEN OM UW ZAAK TE BESPOEDIGEN.

DE WET VERANDEREN? DAT DUURT EEN EEUWIGHEID!

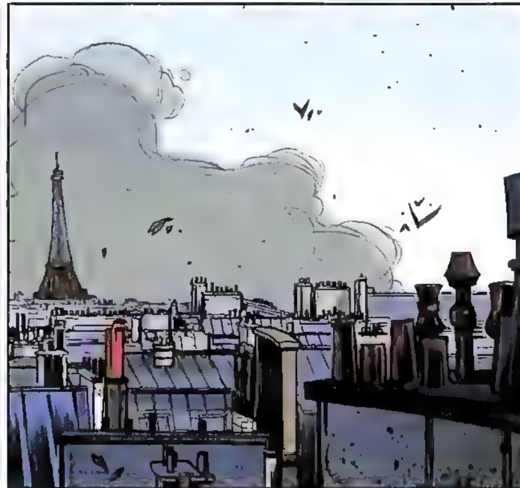

TOT ZOLANG KUNNEN WE MET DE GETUIGENISSEN VAN DE SOLDATEN DIE ONDER HET BEVEL VAN UW MAN DIENDEN ARTIKELS SCHRIJVEN EN ONVERSCHILLIGE POLITICI WAKKER SCHUDDEN.

8 AUGUSTUS 1920.
HIER, IN GROTE LETTERS: "DE GEFUSILLEERDEN VAN FLEURY OF HOE TWEE ONDERLUITENANTEN STANDRECHTERLIJK GEËXECUTEERD WERDEN OP BEVEL VAN MISDADIGE GENERAALS."
AVIS
DE FRANSEN ZULLEN DIT EINDELIJK TE WETEN KOMEN, HET SCHANDAAL ZAL LOSBARSTEN.

Le Progrès Civique
DIT ZAL VOOR OPHEF ZORGEN, GELOOF ME OP MIJN WOORD, FERNANDE.
ALS U HET ZEGT!

11 SEPTEMBER 1920.
LATEN WE HOPEN DAT WE DEZE KEER REACTIES UITLOKKEN.
IK BEGIN DE HOOP TE VERLIEZEN.

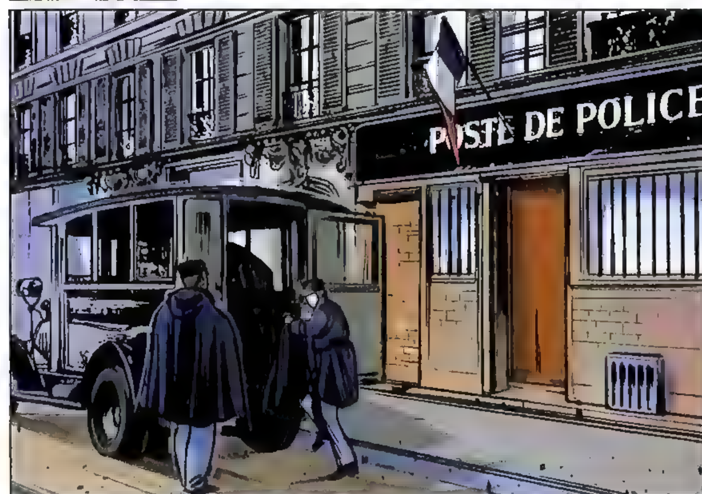

WE HEBBEN DRIE ARTIKELEN GEPUBLICEERD IN *LE PROGRÈS CIVIQUE* EN ER GEBEURDE NIETS. ZELFS DE OUDSTRIJDERSVERENIGINGEN REAGEERDEN NIET.

DAT IS VANZELFSPREKEND. ZODRA EEN AFGEVAARDIGDE OF EEN VERENIGING VRAAGT EEN DOSSIER TE RAADPLEGEN OM MEER TE WETEN TE KOMEN, ANTWOORDT DE LEIDING VAN DE MILITAIRE RECHTBANK DAT ER GEEN DOSSIER IS... EN DE ZAAK BLIJFT GESLOTEN.
WE DRAAIEN RONDJES. HET LEGER HOUDT HET TEGEN EN DE SLECHTE WIL VAN DE REGERING IS DUIDELIJK. DIE VERSCHUILT ZICH ACHTER DE AFWEZIGHEID VAN HET PROCES. DAT IS GEBRUIKELIJK ALS MEN NIET WIL DAT ER TEGEN ONRECHTVAARDIGHEID GEVOCHTEN WORDT.

TENZIJ...
JA?

DRAAI DE ROLLEN OM, RICHT DE WAPENS VAN HET GERECHT TEGEN DE BEULEN.

POSTE DE POLICE

IK KOM EEN KLACHT INDIENEN...

... VOOR MOORD.

MOORD?
JA, DE SCHULDIGE IS GENERAAL BERNARD. HIJ WAS KOLONEL OP HET MOMENT VAN DE FEITEN.

WAAR EN WANNEER VOND DE MISDAAD PLAATS?

OP 11 JUNI 1916 OP HET SLAGVELD VAN VERDUN, IN FLEURY-DEVANT-DOUAUMONT.

IS DIT EEN GRAP?
ALS DAT HET GEVAL IS, DAN GETUIGT HET VAN SLECHTE SMAAK.

IK BEN ADVOCAAT AAN HET HOF VAN BEROEP EN IK VRAAG U DE KLACHT VAN MIJN CLIËNT TE REGISTREREN. DAT ER 160.000 DODEN VIELEN IN VERDUN BELET ONS NIET EEN MOORD AAN TE KLAGEN.

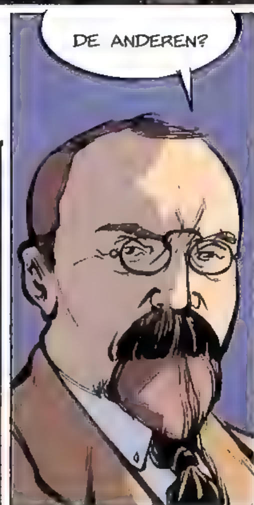

GOED, GOED... HET IS MIJN ZAAK NIET...

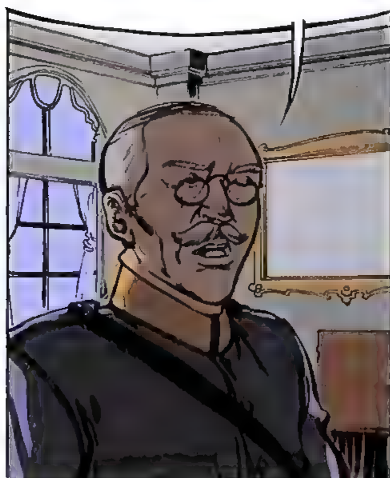

MINISTERIE VAN OORLOG.
GENERAAL... U MOET EEN AFSPRAAK MAKEN...
NEE, U MAG NIET...

MENEER DE MINISTER!
WEL, GENERAAL? WAT HEEFT DEZE INVAL TE BETEKENEN?

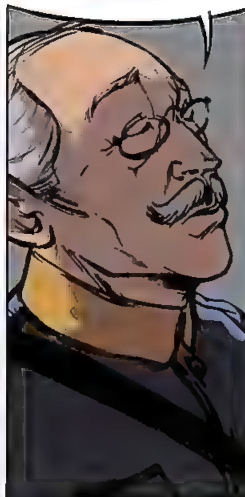

MEN WIL ME BESMEUREN. MIJ, EEN OPPERBEVELHEBBER, COMMANDEUR IN HET ERELEGIOEN OP DE KOOP TOE!

LET OP, WANT IK ZAL NIET DE DUPE WORDEN IN DEZE ZAAK. ALS MIJN RECHTSZAAK VOORKOMT, SLEUR IK DE ANDEREN MEE.

DE ANDEREN?

JA, ALLE CHEFS DIE BOVEN MIJ STONDEN EN DIE MIJN BESLISSINGEN HEBBEN GESTEUND, OM NIET TE ZEGGEN HEBBEN AANGEMOEDIGD.

GENERAAL BOYER DIE DE DIVISIE BEVAL...

... NIVELLE DIE HET BEVEL VOERDE OVER HET LEGER VAN VERDUN...

... PÉTAIN EN ZIJN LEGERGROEP...

... EN ZELFS JOFFRE, DE HOOFDCOMMANDANT.

ZE HEBBEN ME ALLEN GEDWONGEN!
DENK MAAR NIET DAT IK VOOR HEN ZAL BOETEN.

RUSTIG, GENERAAL.
IK HOORDE OVER DIE AANKLACHT VOOR MOORD. WEES GERUST, VRIEND, DAT IS TOTAAL BELACHELIJK.

EEN COGNAC?

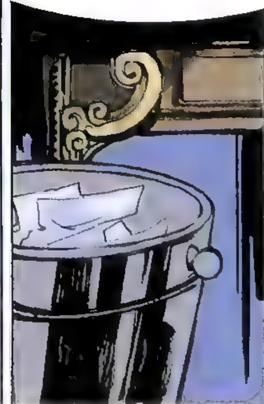

IK HEB ER AL OVER GESPROKEN MET MIJN COLLEGA VAN JUSTITIE. IK KAN U NU AL BEVESTIGEN DAT DE KLACHT ZONDER GEVOLG ZAL GEKLASSEERD WORDEN.
AL DIE DOOR DE ANTIPATRIOTISCHE KRANTEN GEORCHESTREERDE KUNSTGREPEN ZIJN ENKEL BEDOELD OM HET LEGER TE SCHANDE TE MAKEN, EN HET IS UW TAAK OM ONS TE BESCHERMEN.

OP HET LEGER!

WAT EEN SUL.

HALLO, MET DE MINISTER.
BRENG ME HET DOSSIER VAN DE GEFUSILLEERDEN VAN FLEURY. EEN ONGELUKKIG VERHAAL UIT JUNI 1916.

NA DEZE SCHOONMAAK IS ER NIETS COMPROMITTERENDS MEER VOOR ONZE CHEFS.

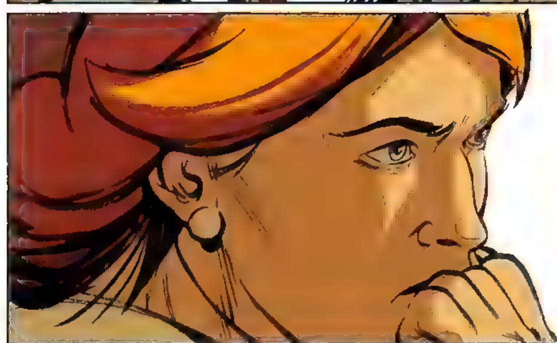

TWEE KOFFIES, ALSTUBLIEFT.

DE KLACHT IS GEKLASSEERD. IK HEB HET GEVOEL TEGEN WINDMOLENS TE VECHTEN.
IK DENK DAT HET ME NIET ZAL LUKKEN.

NATUURLIJK LUKT HET U NIET.

U LAAT ME DUS OOK IN DE STEEK.
HELEMAAL NIET. LUISTER NAAR DIT LAATSTE ARTIKEL UIT *LE PROGRÈS CIVIQUE*.

UW KLACHT, MEVROUW, KRIJGT GEEN JURIDISCHE GEVOLGEN. U DACHT TOCH NIET IN UW EENTJE, EN DAT VOOR EEN SIMPELE VERGISSING, ZOVEEL HOOGGEPLAATSTE GENERAALS TE STOREN!
U HEBT NOCHTANS EEN SPRANKELTJE HOOP.

HET IS MOGELIJK DAT ER OP EEN LAATSTE VIERKANTE METER VAN HET PARLEMENT VAN DE REPUBLIEK EEN AFGEVAARDIGDE TE VINDEN IS OM AAN HET MINISTERIE EEN UITLEG TE VRAGEN.

FERNANDE, WE HEBBEN ALLES GEPROBEERD, WE ZIJN ZO VER MOGELIJK GEGAAN. EN ZOLANG DE REGERING EN HET GERECHT DOOF BLIJVEN, REST ENKEL DE OPLOSSING VAN DE GROTE KLOK.

WAT WIL DAT ZEGGEN?

DE INTERPELLATIE, MEVROUW.

GEGROET, MEVROUW.

IK BEN MAAR EEN ADVOCAAT, IK KAN NIETS MEER DOEN. BERTHON IS ADVOCAAT EN AFGEVAARDIGDE. HIJ ALLEEN KAN EEN BOM GOOIEN IN HET MOOIE MIDDEN VAN HET HALFROND.

ALLER-EERST...
... MOET U WETEN DAT IK EEN COMMUNIST BEN.

EN DAN?

MEN ZAL ZEGGEN DAT IK DE KWESTIE VAN DE ONDERLUITENANT ALS VOORWENDSEL GEBRUIK, DAT IK HET LEGER DE SCHULD WIL GEVEN, EN MEN ZAL DIT ARGUMENT GEBRUIKEN OM MIJN TUSSENKOMST TE WRAKEN.

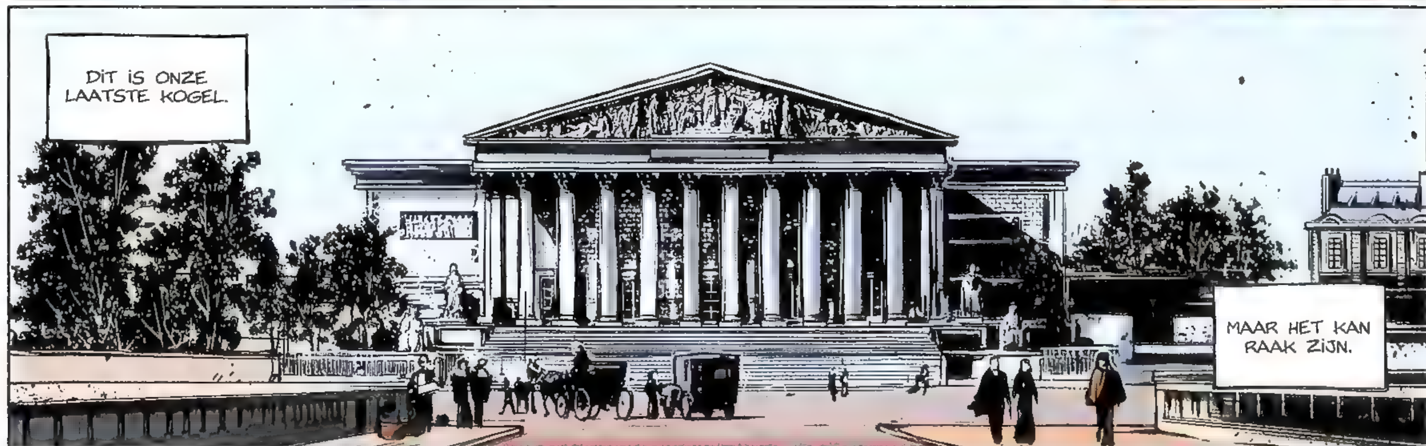

U WEET WAAR IK NU STA...

IK ZAL DE RECHTSE AFGEVAARDIGDEN PROBEREN TE SENSIBILISEREN. VELEN ZIJN OUDSTRIJDERS, ZOALS IK, EN ZE KENNEN DE VERSCHRIKKINGEN VAN DE OORLOG EN DE KRIJGSRAAD. ALS WE DOOR DIE KANT VAN DE KAMER GESTEUND WORDEN, ZAL DE MINISTER EEN ONDERZOEK MOETEN OPENEN.

EERST EN VOORAL MOET IK OP DE HOOGTE RAKEN VAN ALLE ELEMENTEN DIE U HEBT VERZAMELD OM UW MAN VRIJ TE PLEITEN.
WILT U ME DIE TOEVERTROUWEN?

MENEER, U BENT EEN EERLIJK MAN. IK VERTROUW U DIT TOE NAMENS MIJN BETREURDE ECHTGENOOT.

DIT IS ONZE LAATSTE KOGEL.
MAAR HET KAN RAAK ZIJN.

25 FEBRUARI 1921.

WE GAAN NU OVER NAAR DE DISCUSSIE OVER HET BUDGET VOOR HET MINISTERIE VAN OORLOG.

HET WOORD IS AAN DE MINISTER, MENEER LOUIS BARTHOU. BARTHOU.

HEREN, HET DAPPERE LEGER BEZORGDE ONS DE OVERWINNING IN 1918...

... MAAR ONZE VEILIGHEID HEEFT EEN PRIJS...

... DE TIENDUIZENDEN MANNEN DIE NODIG ZIJN VOOR DE BEZETTING VAN DE LINKEROEVER VAN DE RIJN OM HET VERDRAG VAN VERSAILLES TOE TE PASSEN...

... EEN PLAN OM 300 TANKS TE BOUWEN IS AL GOEDGEKEURD...

HET IS NU OF NOOIT.

... EN DAAROM ZULT U STEMMEN VOOR DIT BUDGET. DAAR BEN IK ZEKER VAN.

IK VRAAG HET WOORD!

HEREN, IN HET BUDGET WAARVOOR MEN U VROEG TE STEMMEN, HOORT EEN BEDRAG AAN DE MILITAIRE RECHTBANK...

HOEWEL IK HET VAN BELANG VIND DAT GELD NIET ZOMAAR DAARHEEN TE LATEN VLOEIEN ZONDER ENKELE VRAGEN TE STELLEN AAN MENEER DE MINISTER VAN OORLOG...

... EN HEM OP DE HOOGTE TE BRENGEN VAN DE ERNSTIGE MISSTANDEN DIE DEZE RECHTBANK BEGING.

DAAR ZIJN DE COMMUNISTEN WEER MET HUN ANTINATIONALISTISCHE PRAATJES. LATEN WE HEM UITSPREKEN?

EN WAT MET HET BOLSJEWISTISCH GERECHT? HEEFT DAT GEEN MISDADEN OP HET GEWETEN?

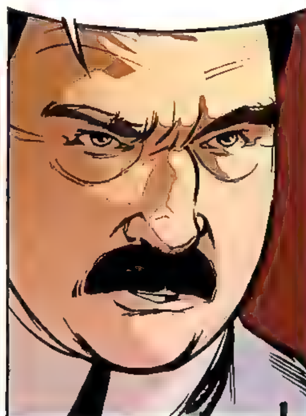
HET BOLSJEWISTISCH GERECHT HEEFT NIETS OP HET GEWETEN, HET FUSILLEERT ALLE TEGENSTANDERS.

CLAP CLAP CLAP

CLAP CLAP

HEREN, ALSTUBLIEFT, IK BEGRIJP UW REACTIES NIET OVER EEN ZO PIJNLIJK ONDERWERP. IK STA VERSTELD VAN DE INCIDENTEN TERWIJL IK HET DEBAT GEWOON POOG AAN TE ZWENGELEN.

IK HERINNER U ER GRAAG AAN DAT ER VERGISSINGEN WERDEN BEGAAN, EN DAT WEET U PERFECT, WANT HET HOF VAN CASSATIE PLEITTE NAUWELIJKS EEN MAAND GELEDEN DE GEFUSILLEERDEN VAN VINGRÉ VRIJ.

MAAR VINGRÉ IS NIET HET ENIGE GEVAL. ER IS OOK HET GEVAL VAN LUITENANT CHAPELANT, AAN DE BENEN VERWOND EN GEFUSILLEERD OP ZIJN BRANCARD...

VERWOND DOOR FRANSE KOGELS...

... OMDAT HIJ ZICH HAD OVERGEGEVEN!

HOU
HOU
HOU!
HOU!
HOU!
HOU
HOU
HOU!
DE LAFAARD!
NEEM HEM HET WOORD AF!

IK WIL U OVER EEN ANDER PIJNLIJK VERHAAL VERTELLEN...

HOU
HOU
HOU!
HOU
HOU!
U BENT PIJNLIJK!

HET GAAT OM DE EXECUTIE ZONDER PROCES VAN TWEE ONDERLUITENANTEN...
... HENRI HERDUIN EN PIERRE MILLANT...

... IN VERDUN IN JUNI 1916. ZE WAREN OMSINGELD EN...

DEZE DISCUSSIE IS ONGEPAST IN EEN DEBAT MET BETREKKING TOT HET BUDGET VAN HET LEGER. IK VRAAG OM OVER TE GAAN TOT DE STEMMING.

EEN OGENBLIK, MENEER DE MINISTER. DEZE ZAAK KWAM ONDER OGEN VAN DE LIGA VAN DE MENSENRECHTEN EN OM ER MEER OVER TE WETEN TE KOMEN, WENSEN WIJ DE BETREFFENDE ARCHIEVEN TE RAADPLEGEN.

ER ZIJN GEEN ARCHIEVEN, MENEER FERDINAND BUISSON. IK KAN UW VERZOEK DUS NIET INWILLIGEN.
ALS HET FORMELE KADER VAN DE MILITAIRE RECHTBANK TROUWENS NIET WERD GERESPECTEERD, WAT WIJ HIER ALLEN ZOUDEN BETREUREN, WAS DE VERANTWOORDELIJKHEID VAN DE TWEE ONDEROFFICIEREN INTEGENDEEL EEN REALITEIT.
HET FEIT DAT ZE ZICH NIET KONDEN VERDEDIGEN VOLGENS DE REGELS, BETEKENT NIET DAT ZE ONSCHULDIG WAREN.

MENEER BARTHOU, ALSTUBLIEFT.
ONRECHTVAARDIGHEID SCHAADT ONS LAND, HET SCHAADT HET LEGER, HET SCHAADT ONS ALLEN. DENK AAN DE FAMILIES DIE OP DE WAARHEID WACHTEN EN OP DE REHABILITATIE VAN ZIJ DIE...

MENEER DE VOORZITTER!
MAAK ALSTUBLIEFT EEN EINDE AAN DEZE DISCUSSIE!
HET DEBAT IS GESLOTEN. WE GAAN OVER TOT DE STEMMING.

HEREN, WEES GEEN SLACHTOFFER VAN DE GEEST VAN DE PARTIJ. U HEBT NET ZOALS IK OORLOG GEVOERD. IK DOE EEN BEROEP OP UW TROUW JEGENS UW MAKKERS DIE DAAR GEBLEVEN ZIJN.

IK VERSCHAF JULLIE EEN DOSSIER VOL GETUIGENISSEN. KOM ZE RAADPLEGEN. VORM ZELF EEN MENING.

U STAAT NIET IN DE RECHTBANK, MENEER BERTHON, MAAR IN HET PARLEMENT. EN HET DEBAT IS GESLOTEN.

EEN OGENBLIK, BESTE COLLEGA.

OMDAT U ONS TOCH UITNODIGT, WILLEN WE DAT VERHAAL WEL IN DETAIL LEREN KENNEN.
AH, MOEDIGE MENSEN!

EN?

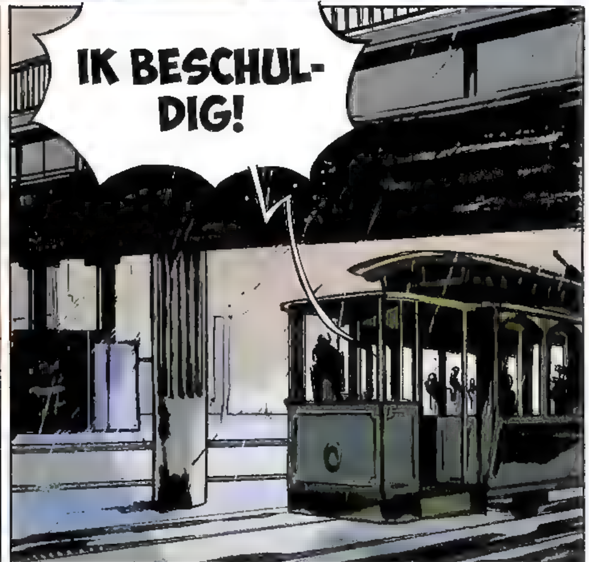
IK HEB GEFAALD. MAAR DE MINISTER VERLIEST NIETS DOOR TE WACHTEN. IK ZAL EEN INTERPELLATIE VRAGEN.

GELOOFT U DAT HIJ DE DISCUSSIE ZAL AANGAAN?
NATUURLIJK NIET. HIJ ZAL WEIGEREN TE ANTWOORDEN, MAAR IK ZAL TENMINSTE EEN VERKLARING KUNNEN AFLEGGEN EN ANDERE AFGEVAARDIGDEN OVERTUIGEN ME TE STEUNEN.
MOCHTEN DE RECHTSE VERKOZENEN ZICH MENGEN IN HET DEBAT, ZAL HIJ MOETEN TOEGEVEN.

TOT ZOLANG ZIT DE ZAAK OP EEN DOOD PUNT.
JAMMER GENOEG...

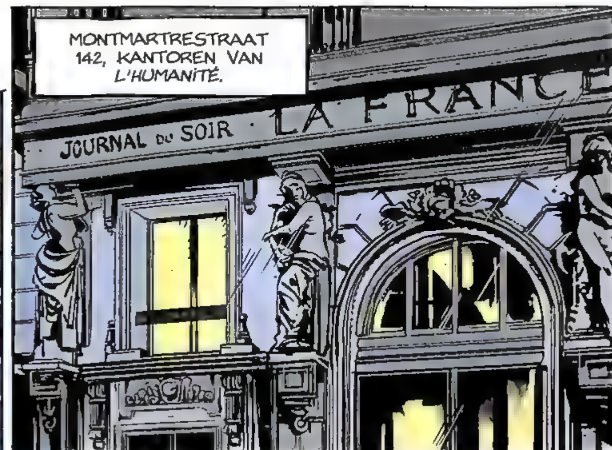
?!
EMILE ZOLA
THÉRÈSE RAQUIN

GOEIE GOD, MAAR JA! WE KUNNEN EEN INCIDENT UITLOKKEN, DE REGERING DWINGEN OM HET DEBAT TE AANVAARDEN.

HOE DAN?

IK BESCHUL-DIG!

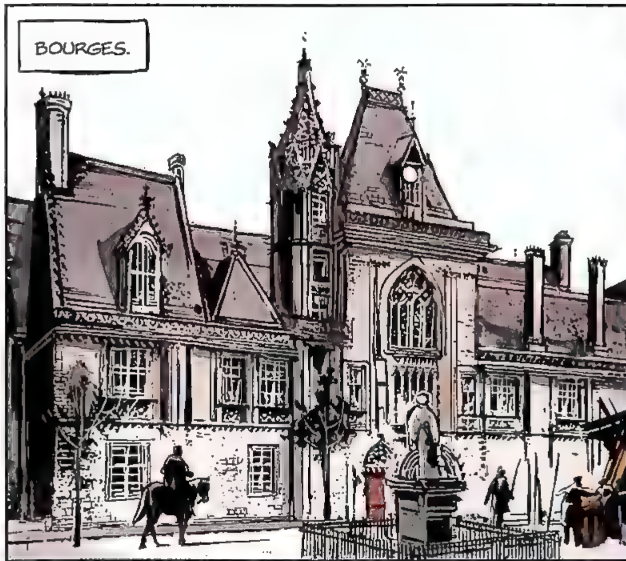

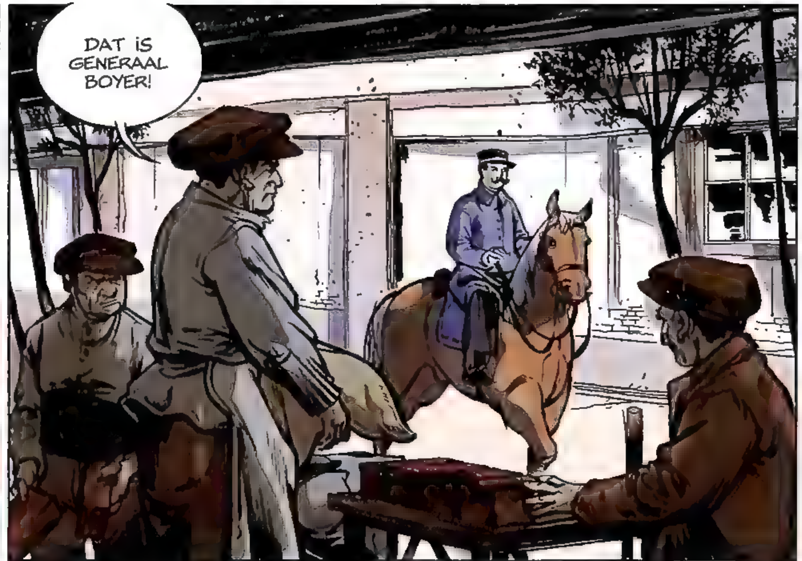

* ONDER DE TITEL "J'ACCUSE...!" SCHREEF DE FRANSE SCHRIJVER ÉMILE ZOLA IN 1898 EEN PAMFLET DAT DE DREYFUSAFFAIRE (HET SCHANDAAL DAT LOSBARSTTE NA DE VOLGENS ZOLA ONTERECHTE VEROORDELING VAN DE JOODS-FRANSE OFFICIER ALFRED DREYFUS VOOR SPIONAGE VOOR DE DUITSERS) IN EEN NIEUWE FASE BRACHT.

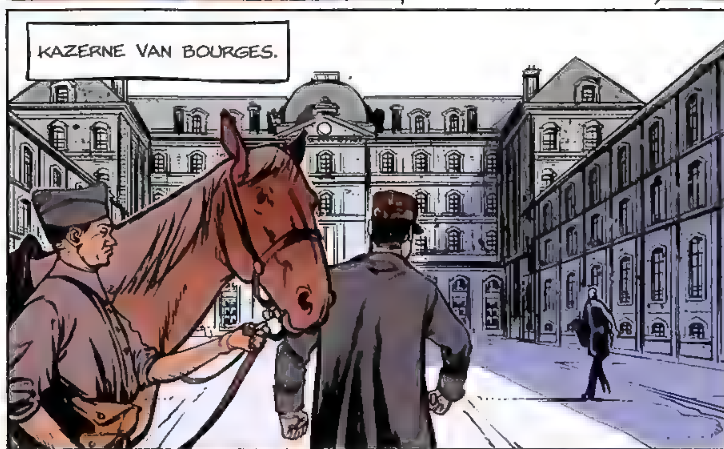

"IK BESCHULDIG DE EERSTE DE MOORD OP ONDERLUITENANTEN HERDUIN EN MILLANT ZONDER EEN VEROORDELING BEVOLEN TE HEBBEN ZOALS DE TWEEDE HAD VOORGESTELD. IK BESCHULDIG MINISTER LOUIS BARTHOU VOOR HET TOEDEKKEN HIERVAN. ALS GENERAAL BOYER IN DE STRATEN VAN BOURGES RONDLOOPT, WIL IK DAT DE SCHREEUW 'MOORDENAAR' RECHT UIT HET HART KOMT VAN WEDUWEN, MOEDERS OF KINDEREN VAN DE OORLOGSSLACHTOFFERS.

EINDELIJK!
BRRRR BRRRR BRRRRR BRRRR

ZE HEBBEN IN HET LOKAAS GEBETEN, IK WIST HET.

ZE HEBBEN BESLOTEN ONS NIET AAN TE KLAGEN, MAAR ZE VALLEN ONS AAN VIA BEVRIENDE KRANTEN.

MENIER
DE KRANT, ALSTUBLIEFT.

"HOE STIERVEN HERDUIN EN MILLANT?"
DE TITEL IS VEELBELO-VEND.
"ONDERLUITENANT HERDUIN WAS EEN DRONKAARD. KOLONEL BERNARD HAD TROUWENS GEEN ENKEL VERTROUWEN IN HEM. VOOR HET EXECUTIEPELOTON GAF HIJ ZIJN FOUT TOE. 'VRIENDEN, IK HEB MIJN POST VERLATEN, IK BEN SCHULDIG', BEVESTIGDE HIJ."

OH! HET VARKEN!

EN HET IS ONDERTEKEND DOOR JEAN KOLB, VOOR-MALIG SECRETARIS VAN DE GENERALE STAF VAN GENERAAL BOYER.
HAHAHA! EEN JOURNALIST MET DIENSTPLICHT.
IK ZIE ER DE GRAP NIET VAN IN!

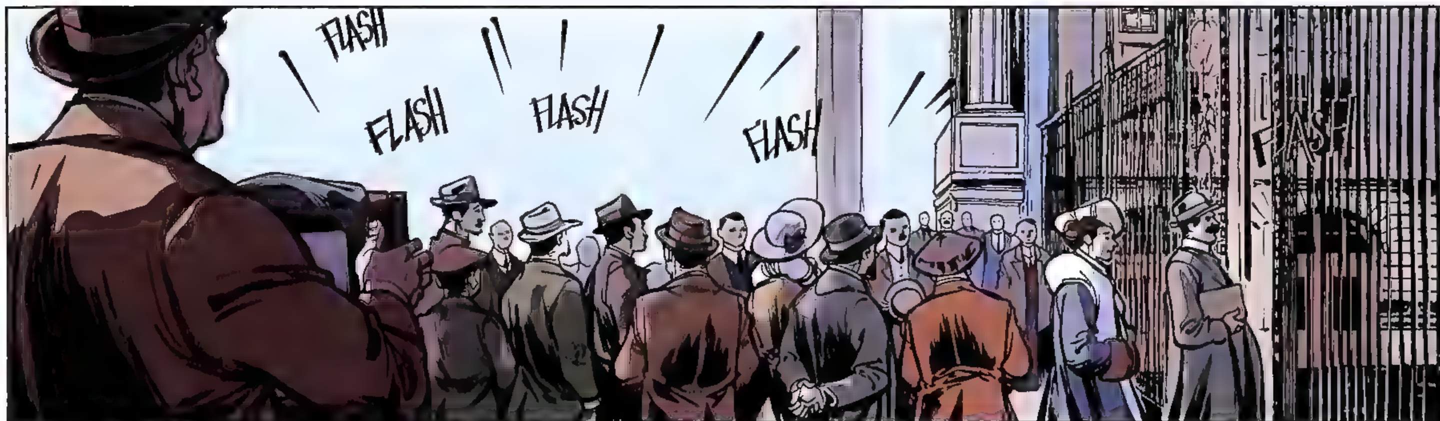

JUSTITIEPALEIS VAN PARIJS.

FLASH
FLASH
FLASH
FLASH
FLASH

DE WAARHEID RUKT OP. EN NIETS KAN DIE TEGENHOUDEN. DE CENSOREN EN LEUGENAARS MOGEN ZICH DAARBIJ NEERLEGGEN.
FLASH
FLASH

FLASH
MENEER KOLB, WAT VINDT U VAN DIT PROCES?
FLASH

IK VIND HET PRIMA. HET GERECHT ZAL TOEGEVEN DAT ONDERLUITENANTEN HERDUIN EN MILLANT LAFAARDS WAREN EN DAT IK ENKEL MIJN TAAK HEB GEDAAN DOOR DE FEITEN TE ONTHULLEN.
FLASH

HET HOF!

ZONDER VERDER UITSTEL LUISTEREN WE NAAR DE EERSTE GETUIGE VAN MEVROUW DE WEDUWE HERDUIN.

HET GEBEURDE OP 5 JUNI 1916...

... HET 347DE STAPTE NAAR HET FRONT IN DE SECTOR VAN DE BOERDERIJ VAN THIAUMONT.

HET WAS EEN MODDERZEE. WE VIELEN, WE RAAKTEN VAST.

WE MARCHEERDEN 'S NACHTS, WANT DAT WAS MINDER GEVAARLIJK DAN OVERDAG. MAAR HET STONK NIETTEMIN DE HELE TIJD.

IK ZAT IN DE 17DE COMPAGNIE ONDER HET BEVEL VAN ONDERLUITENANT HERDUIN, EEN KEREL DIE KON LEIDEN.

DE MOFFEN ZIJN HONDERD METER VERDER, DUS BEK DICHT!

ONZE POSITIES ZAGEN ER NIET UIT. GEEN LOOPGRAVEN. GEWOON WAT MODDERIGE BOMKRATERS.

WE ZITTEN HIER MOOI VAST.

ZEG WEL, ER LIGGEN OVERAL LIJKEN.

KNIII...

SMERIG BEEST!

KLANK

TTAKAKATAKATATAKA

WAT BEZIELT JULLIE? IK VROEG JULLIE JE KLEP TE HOUDEN!

IK RAAD JULLIE AAN NIET TE SLAPEN.

DEGENEN DIE WE AFLOSTEN, ZEIDEN ME DAT ZE ZOWEL 'S NACHTS ALS OVERDAG SCHIETEN.

NEEM JULLIE TAS MET GRANATEN, HOUD DE SOLDATEN AAN DE OVERKANT IN DE GATEN EN ZWIJG!

IN VERDUN VOCHTEN WE DIKWIJLS MET HANDGRANATEN. U BEGRIJPT DAT WE ALTIJD ONDER DE TROEP ZATEN. DAT BLOKKEERDE ONZE GEWEREN ZODAT WE NIET ALTIJD KONDEN SCHIETEN.

EN ALS U NU EENS TER ZAKE KOMT?

OP 7 JUNI BEGON DE HEL.

BRAOUM

BOUMMM

BROUMMM...

HOOR JE DAT? FRANSE 75, ZE GAAN...

BRAUMMM

SCHIET VERDER, MOORDENAARS!

EEN LICHT-KOGEL OM HEN TE WAAR-SCHUWEN!

PAW

VERDOMME!

RICHT HONDERD METER VERDER!

WE DRONGEN HEN TERUG, MAAR ZE VIELEN ONS 'S OCHTENDS VROEG OPNIEUW AAN.

ZE OMSINGELEN ONS! PLAATS MACHINEGEWEREN ACHTER ONS.

MAAR ER WAS NIETS TEGEN OPGEWASSEN. DE ACHTSTE JUNI WAS DE ERGSTE DAG.

DE MOFFEN STONDEN VOOR ONS, OP DE FLANKEN EN ZELFS ACHTER ONS. WE WAREN VOLLEDIG GEÏSOLEERD, VERDOEMD DUS!

EN WAT DACHTEN UW OVERSTEN DAARVAN?

DE ONDERLUITENANTEN HERDUIN EN MILLANT WAREN HET NIET MET ELKAAR EENS.

WE LATEN ONS AFSLACHTEN TOT DE LAATSTE MAN.

DAT SLAAT NERGENS OP, WE GEVEN ONS BETER OVER.

NEE, MILLANT! IK WIL GEEN SLAATJES MET ZONNEBLOEMEN ETEN IN DE DUITSE KAMPEN.

WIL JE ZE LIEVER BIJ DE WORTEL OPETEN? JE ZIET BEST DAT WE NIET MEER BEVOORRAAD WORDEN. ZONDER WATER, BROOD EN MUNITIE HOUDEN WE HET NIET LANG UIT.

LUISTER, WE KUNNEN ALLES OP ALLES ZETTEN, TUSSEN HUN VINGERS GLIPPEN EN NAAR DE FRANSE LINIES GAAN.

VOORUIT, IN ELK GEVAL STERVEN WE ALS WE HIER BLIJVEN.

HIJ RIEP ONS DAN SAMEN. WE WAREN NOG MET EEN DERTIGTAL.

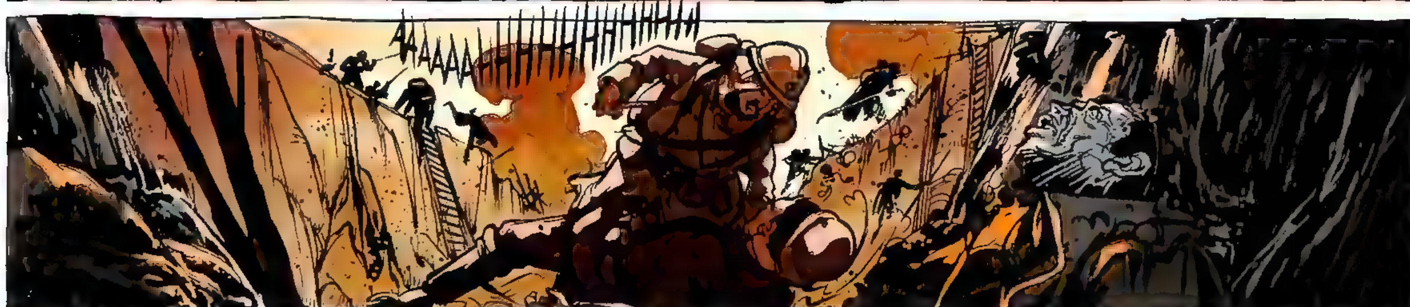
VRIENDEN, VANNACHT ZULLEN WE DE MOFFEN EEN BEZOEKJE BRENGEN. WE MOETEN HEN BESTORMEN. VERZAMEL AL WAT JULLIE NOG AAN GRANATEN REST EN REN ZO HARD JE KUNT.

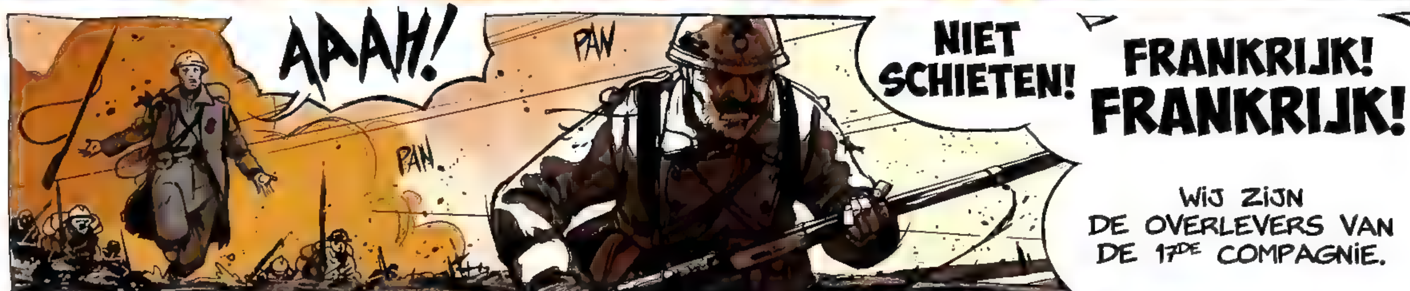
WE WACHTTEN DUS TOT HET DONKER WERD.

KLAAR?!

AAAAAH!

DE MANNEN HADDEN SPIJT, ZE KONDEN HET NIET WETEN.

ZE DEDEN ENKEL HUN TAAK!

WE KONDEN ONTSNAPPEN MET 25 MANNEN EN TWEE MACHINEGEWEREN. HET WAS EEN GEWELDIGE PRESTATIE. WE WAREN VERDOMD BLIJ ONTKOMEN TE ZIJN AAN DE DOOD OF GEVANGENSCHAP.

EN DAAR STOND EEN KAPITEIN, IK HERINNER ME ZIJN NAAM NIET MEER, DIE ONS NOGAL SLECHT ONTVING.

WAT DOEN JULLIE HIER?

DE ORDERS BESTONDEN UIT HET BEHOUDEN VAN DE POSITIES TOT HET BITTERE EIND.

DAT HEBBEN WE OOK GEDAAN.

WAAR IS DE 347DE?

DAT KAN ME NIET SCHELEN! GA MAAR NAAR VERDUN VOOR NIEUWE ORDERS. IK WIL JULLIE NIET IN MIJN LOOPGRAVEN.

♪ IN VERDUN, DOUAUMONT OF VAUX GAAN WE DOOD, GAAN WE DOOD. ONS LAATSTE UUR IS GETELD WE WORDEN DAAR GEVELD. ♪

EN OF WE BLIJ WAREN ER LEVEND UIT TE RAKEN.

WE GINGEN NAAR DE CITADEL VAN VERDUN WAAR WE ONS NEERPLOFTEN. WE HADDEN IN GEEN DRIE DAGEN GESLAPEN EN WE KONDEN NIET MEER RECHTSTAAN.

'S MORGENS OP 9 JUNI MAAKTEN WE ONS WEER TOONBAAR, WE WASTEN ONZE SPULLEN EN VULDEN ONZE BUIK, WANT WAAR WE VANDAAN KWAMEN, KREGEN WE GEEN BEVOORRADING, DAAR HADDEN WE NIETS TE VRETEN.

IK WEET NIET MEER ZO GOED WAT ER GEBEURD IS... IK WAS UITGETELD TOEN IK DE TWEE ONDERLUITENANTEN HOORDE DISCUSSIËREN.

ONDERLUITENANT HERDUIN GING NAAR HET HOOFDKWARTIER VAN DE BRIGADE OM TE VRAGEN WAAR HET REGIMENT ZICH BEVOND OM ER NAARTOE TE GAAN.

ZE MAAKTEN ZICH KWAAD! ALSOF WE ONS HADDEN TERUGGETROKKEN ZONDER BEVEL.

ZE HADDEN HET ZELFS OVER HET VERLATEN VAN DE POST, BESEF JE DAT?

AH, DE ROTZAKKEN! IK ZOU HEN WELEENS WILLEN ZIEN OP HET SLAGVELD.

JE MOET EEN VERSLAG SCHRIJVEN OM TE VERANTWOORDEN WAT WE HEBBEN GEDAAN.

OCH! DAT ZIEN WE LATER WEL, ALS WE WEER BIJ HET REGIMENT ZIJN, OF WAT ERVAN OVERBLIJFT.

WAT WE NIET WISTEN, IS DAT FORT VAUX WAS GEVALLEN EN DAT DE MOFFEN OVERAL IN DE VERDUN OPTROKKEN.

GENERAAL NIVELLE HAD HET BEVEL GEGEVEN OM HARDNEKKIG WEERSTAND TE BIEDEN.

DAT WISTEN WE LATER PAS.

STEEK UW RECHTERHAND OP EN ZEG "IK ZWEER HET".

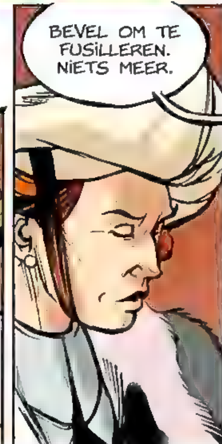
OP 10 JUNI RUSTTE HET 347STE IN FLEURY... NU JA, RUSTEN... IK BEDOEL DAT WE NIET AAN DE FRONTLINIE ZATEN. VOOR DE REST SPAARDEN DE BOMMEN ONS NAUWELIJKS.
DAAR ONTVING IK HET BEVEL. HET KWAM VAN KOLONEL BERNARD, DE BRIGADECHEF.

EEN GESCHREVEN BEVEL?

JA.

WAT STOND ER PRECIES IN?

FUSILLEER ONMIDDELLIJK DE ONDERLUITENANTEN HERDUIN EN MILLANT VOOR HET VERLATEN VAN HUN POST.

IS DAT ALLES? SPRAK HIJ NIET OVER HET BIJEENROEPEN VAN EEN KRIJGSRAAD?

BEVEL OM TE FUSILLEREN. NIETS MEER.

IK DACHT DAT HET OM EEN VERGISSING GING. TEMEER OMDAT DE 17DE COMPAGNIE TOTAAL UITGEROEID WAS.

OP DAT MOMENT VERVOEGDE HET HANDVOL OVERLEVENDEN ONS IN FLEURY. HUN PLEZIER OM ONS TERUG TE ZIEN, BRAK ONS HART.
JULOT, JE LEEFT NOG!
MIJN VRIEND, LUCIEN!
JIJ BENT ONUITROEIBAAR, WEET JE!

HÉ, AUGUSTE, IK DACHT DAT JE ONDER DE ZODEN ZOU LIGGEN?
JE ZAL NOG WAT LANGER MOETEN WACHTEN TOT IK JE MIJN PAKJE TABAK EN GOEIE SCHOENEN NALAAT.

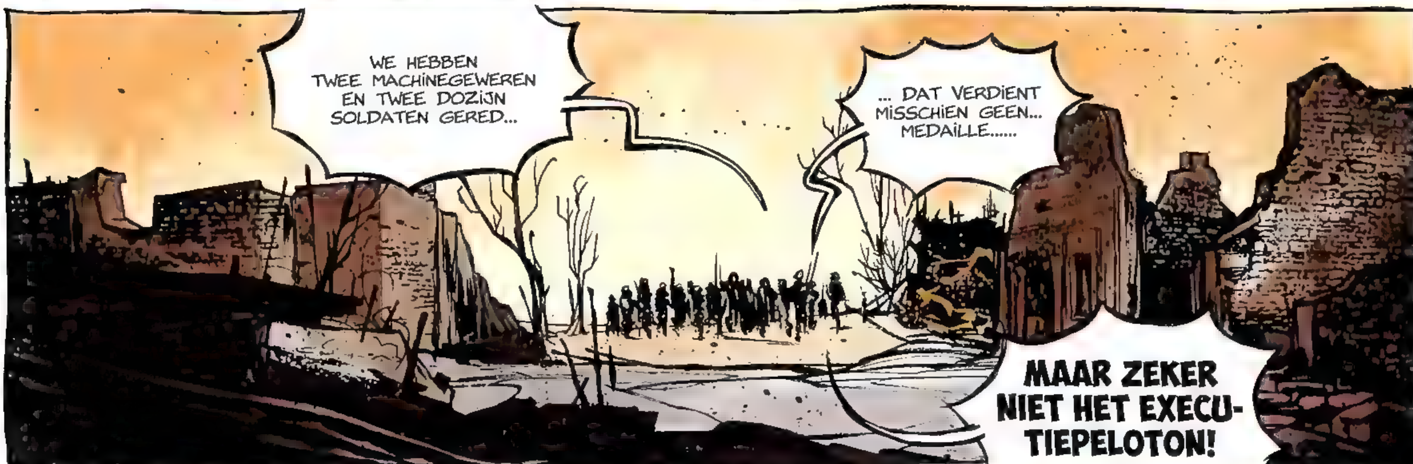
KAPITEIN, WE ZITTEN HIER OPNIEUW TUSSEN DE DODEN.

JULLIE WAREN DAAR DUIDELIJK BETER GEBLEVEN. KIJK, KOLONEL BERNARD BEVAL ONS U TE EXECUTEREN.

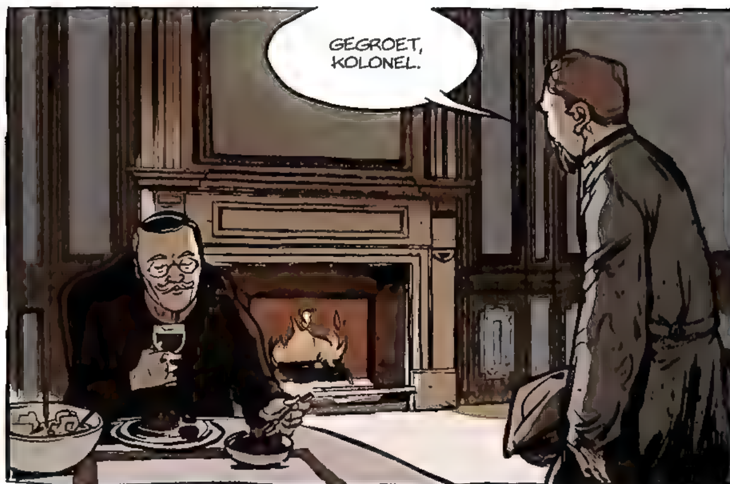

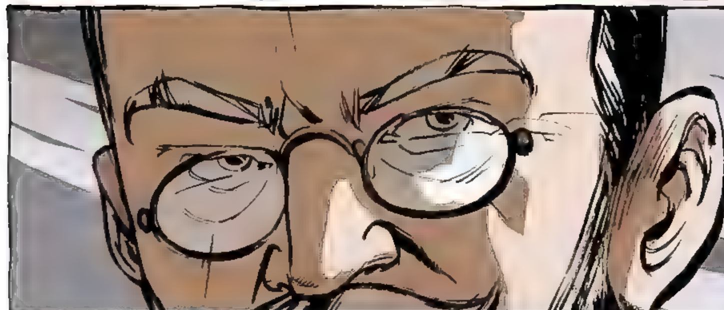

LAAT HEM BINNEN.

GEGROET, KOLONEL.

IK KOM MET U PRATEN OVER HET BEVEL DAT U ME GAF OVER DE TWEE ONDERLUITENANTEN...

IK HAD U GEVRAAGD HEN ONMIDDELLIJK TE EXECUTEREN. IK MERK DAT UW GEHOORZAAMHEID TE WENSEN OVERLAAT.

KOLONEL, DIT IS NIET MOGELIJK, ZE HEBBEN NERGENS FOUT GEHANDELD, ZE HEBBEN...

ZE VERLIETEN HUN POST, DAT IS ALLES!

BOVENDIEN KWAMEN DE ORDERS VAN HOGERHAND. TER PLAATSE STERVEN, NIET TERUGTREKKEN.
ER MOETEN VOORBEELDEN GESTELD WORDEN OM DE MANNEN AAN TE TONEN WAT LAFHEID KOST.

MAAR OM DIE TWEE MANNEN NEER TE SCHIETEN ZONDER ONDERZOEK, ZONDER VEROORDELING, DAT IS MOORD EN...

AH! AH! AH! AH! AH! AH! AH! AH! AH!

OPEN UW OGEN KAPITEIN. DE OORLOG IS ÉÉN GROTE SLACHTING. UW GEVOELIGHEID LIJKT ME MISPLAATST.

IK HEB HET NIET OVER OORLOG, MAAR OVER GERECHTIGHEID, EN IK ZAL ME NIET LENEN TOT EEN SNELLE EXECUTIE.

DE OORLOG IS ONRECHTVAARDIG, KAPITEIN. EN VERGIS U NIET, ALS U DE ORDERS NIET UITVOERT, WORDT U VERVOLGD VOOR HET NEGEREN VAN EEN BEVEL IN HET ZICHT VAN DE VIJAND, EN IK KAN U GARANDEREN DAT U DAN ZELF AAN DE PAAL EINDIGT.

11 JUNI 1916.

EN?

HET SPIJT ME. DIE OUWE IDIOOT WIL NIET LUISTEREN. HIJ ZEGT DAT DE ORDERS VAN ZIJN OVERSTEN KOMEN.
AH! DE SCHOFT!

KAPITEIN DELARUELLE?

DIT IS HET VERSLAG DAT U NAAR GENERAAL BOYER STUURDE. DE ENVELOP IS ZELFS NIET OPENGEMAAKT.

GEEN BEZWAREN.
ONMIDDELLIJKE EXECUTIE.

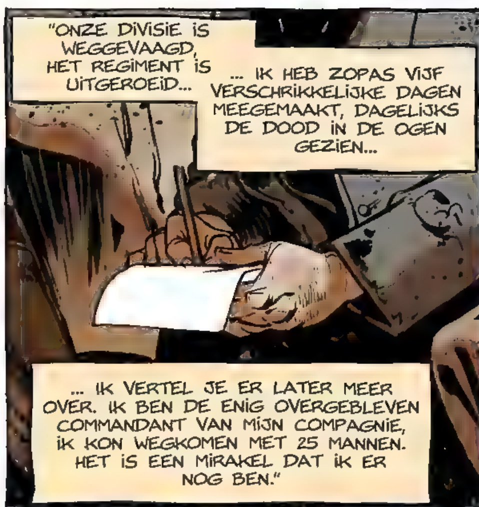
BENDE MOOR-DENAARS!
STELLETJE KANNIBALEN!

HELP! HELP!
LAAT ZE ONS EEN GEWEER GEVEN. WE MARCHEREN RECHT NAAR DE VIJAND. ALSTUBLIEFT, WE WILLEN NIET STERVEN DOOR FRANSE KOGELS!

ARME KINDEREN, ALS IK HET BEVEL NIET UITVOER, ZULLEN ZE MIJ MORGEN FUSILLEREN.

DIT IS EEN NACHTMERRIE, IK WORD STRAKS WAKKER.

FERNANDE! FERNANDE! MIJN VROUWTJE!

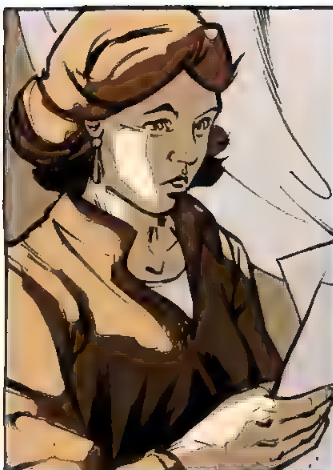

DIT SCHREEF HIJ ME OP 9 JUNI...

"ONZE DIVISIE IS WEGGEVAAGD, HET REGIMENT IS UITGEROEID...
... IK HEB ZOPAS VIJF VERSCHRIKKELIJKE DAGEN MEEGEMAAKT, DAGELIJKS DE DOOD IN DE OGEN GEZIEN...
... IK VERTEL JE ER LATER MEER OVER. IK BEN DE ENIG OVERGEBLEVEN COMMANDANT VAN MIJN COMPAGNIE, IK KON WEGKOMEN MET 25 MANNEN. HET IS EEN MIRAKEL DAT IK ER NOG BEN."

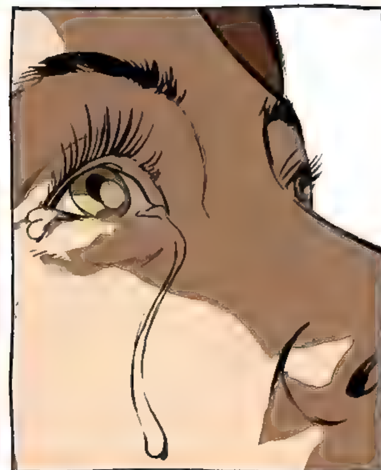
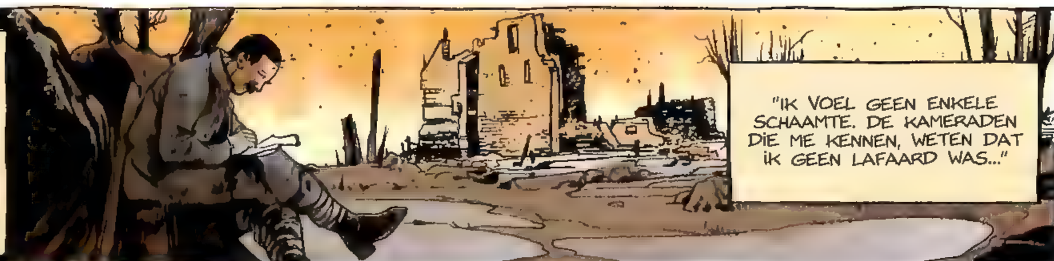
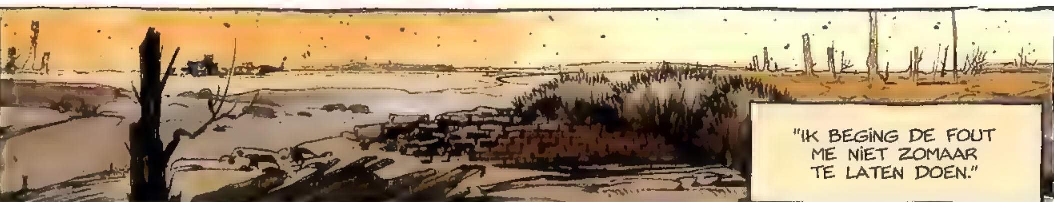
EN 'S MORGENS OP DE TIENDE VERTELDE HIJ ME MEER IN EEN ANDERE BRIEF...

"IK BEN NOG ALTIJD VERBIJSTERD OVER HET GEVECHT. IK HEB ENKELE DAGEN NODIG OM HET TE VERWERKEN."

IK WAS ZO BLIJ DAT IK NAAR DE KERK GING OM EEN KAARSJE TE BRANDEN VOOR DE MAAGD MARIA OM HAAR TE BEDANKEN VOOR HET BESCHERMEN VAN MIJN HENRI.

IK VERWACHTTE ME NIET AAN DE VERSCHRIKKELIJKE BOODSCHAP DIE IK ENKELE DAGEN LATER ONTVING.

"MIJN GELIEFDE VROUW, ZOALS IK JE VERTELDE, HEBBEN WE ZWARE VERLIEZEN GELEDEN. MIJN HELE BATALJON IS GEDOOD OF GEVANGEN GENOMEN DOOR DE MOFFEN, BEHALVE IK EN ENKELE MANNEN. EN NU NEEMT MEN HET ME KWALIJK DAT WE HET GERED HEBBEN..."
"IK VOEL GEEN ENKELE SCHAAMTE. DE KAMERADEN DIE ME KENNEN, WETEN DAT IK GEEN LAFAARD WAS..."

"IK KUS JE VOOR HET LAATST, ALS EEN GEK. SCHREEUW HET NA MIJN DOOD UIT BIJ DE MILITAIRE RECHTBANK. DE CHEFS ZOEKEN ALTIJD ZONDEBOKEN. DIE ZOEKEN ZE OM ER ZELF MEE WEG TE KOMEN."
"IK BEGING DE FOUT ME NIET ZOMAAR TE LATEN DOEN."

DE LUITENANT VAN SAINT-ROMAN NAM ZIJN BRIEF IN ONTVANGST.

MIJN VRIEND, BELOOF ME DAT MIJN VROUW DIE BRIEF ZAL KRIJGEN.

IK BELOOF HET U, HERDUIN.

KUNT U HAAR OOK MIJN HANGER GEVEN? ZE ZAL HET AAN MIJN ZOON GEVEN ZODAT HIJ ME ZICH ZAL HERINNEREN.

DAT ZAL IK DOEN.

BEDANKT, KAPITEIN, VOOR UW MOEITE. U BENT EEN EERLIJK MAN.

DIT IS NIET MOGELIJK... DIT IS NIET MOGELIJK...

WAAR IS DOKTER MENU?

IK WILDE DE EXECUTIE NIET BIJWONEN. IK WALGDE, IK WAS VERBOLGEN.

IK HAD ME VERSTOPT OM TE WENEN.

WEL, MENU, WOU JE ME GEEN VAARWEL ZEGGEN?

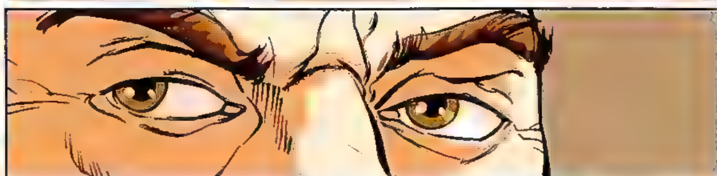

IK BEN VERONTWAARDIGD. DE FRANSEN MOETEN DEZE SCHANDE TE WETEN KOMEN.

SCHRIJF NAAR MIJN VROUW, VERZAMEL GETUIGENISSEN VAN DE KAMERADEN...
OP EEN DAG ZEGEVIERT DE WAARHEID MISSCHIEN OP DE GERECHTIGHEID.

IK GELOOF, MENEER DE VOORZITTER, DAT DIE DAG GEKOMEN IS.

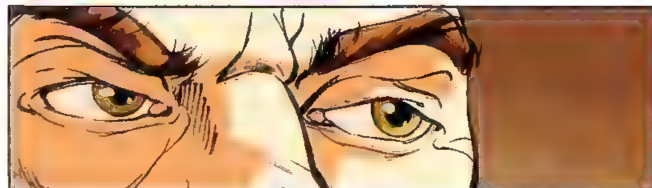

EN WAT DENKT U TEN GRONDE OVER DE BESCHULDIGING VAN HET VERLATEN VAN DE POST, ZOALS MENEER KOLB IN ZIJN ARTIKEL VERMELDT?

IK HAD HEN WELEENS WILLEN ZIEN IN DE HEL VAN VERDUN, AL DIE DIENSTONTLOPERS DIE HET OVER HET VERLATEN VAN EEN POST HEBBEN.

AH, ALS DIE MOOIE HEREN DE FRONTLINIE IN ZICHT ZOUDEN GEKREGEN HEBBEN, ZOUDEN ZE WEL OPHOUDEN MET ONS LESJES TE GEVEN. WAAR IS DIE PENNENLIKKER DIE DE HELE OORLOG DOORBRACHT IN DE BUREAUS VAN DE GENERALE STAF?

IK BESCHULDIG DIE MAN VAN LEUGENS!

HIJ HEEFT ZIJN MISDAAD NOOIT TOEGEGEVEN VOOR DE GEWEREN DIE OP HEM GERICHT WAREN, ZOALS HIJ DURFDE TE SCHRIJVEN. HIJ SCHREEUWDE GEWOON ZIJN ONSCHULD UIT MET EEN LEF WAAR DIE PENNENLIKKER GEEN IDEE VAN HEEFT!

IK WAS ER ZELF BIJ! IK WAS ERBIJ!

IK WAS ERBIJ!
IK WAS ERBIJ!
IK WAS ERBIJ!

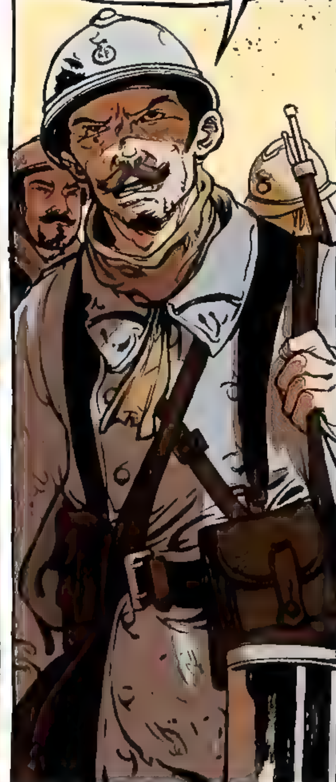
PELOTON VOORWAARTS.

AFBLIJVEN! ZIJ HEBBEN ONS GERED, DUS ZULLEN WIJ HEN OOK REDDEN.

WAT MAAKT HET UIT? LAAT DE GROTE CHEFS HIER ZELF DAT SMERIGE KARWEI UITVOEREN.

SOLDAAT ZIJN IS AL ZWAAR GENOEG ZOALS HET IS, WIJ GAAN GEEN FRANSEN DODEN.

WIJ ZIJN GEEN MOORDENAARS, WIJ GAAN NIET MEE.

SOLDATEN!
IK WAARSCHUW JULLIE. WETEN JULLIE WAT HET JULLIE ZAL KOSTEN MOCHTEN JULLIE MUITEN?

VRIENDEN, IK DANK JULLIE, MAAR HET IS NUTTELOOS OM NOG MEER SLACHTOFFERS TOE TE VOEGEN AAN ONS MARTELAARSCHAP. GEHOORZAAM DE BEVELEN, DAT IS BETER VOOR JULLIE.

LUITENANT, HET REGIMENT MOET ZIJN MOED BEHOUDEN...

WAT KAN IK ERAAN DOEN?
IS HET MIJN SCHULD DAT MEN HEN DEMORALISEERT?!

PRAAT MET HEN VOOR U STERFT. ZEG HUN VOL TE HOUDEN. IK VRAAG HET U VOOR FRANKRIJK.

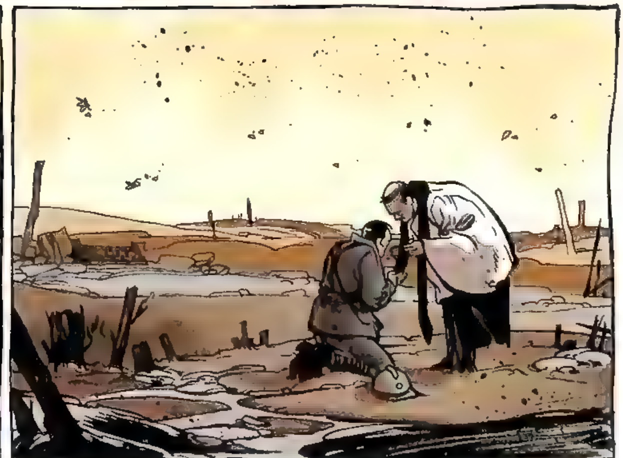

IK MOET HIER DUS ALLES DOEN?

NEE, VADER, IK ZAL NIET BIECHTEN.

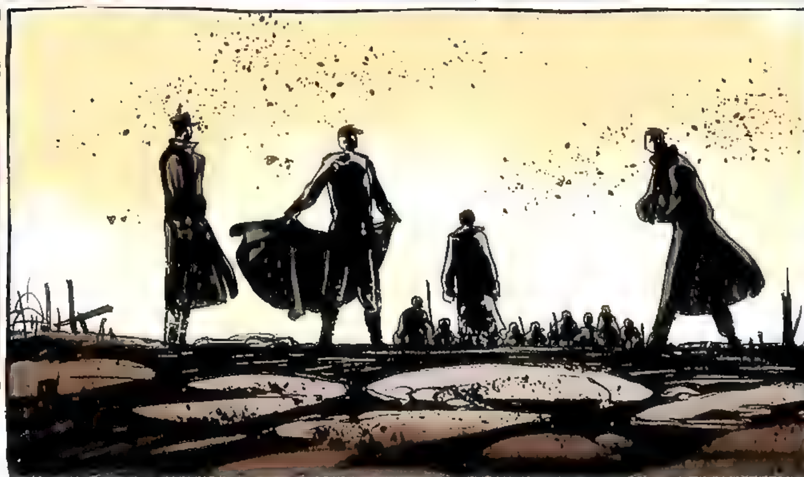

IK HEB MEZELF NIETS KWALIJK TE NEMEN.

ZEGEN MIJ, VADER.

MAAR HOE KUNT U ABSOLUTIE VRAGEN TERWIJL IK ONSCHULDIG BEN?
CHRISTUS WAS DAT OOK, MIJN ZOON.

TIJD OM ER EEN EIND AAN TE MAKEN. DEZE KWELLING MOET NIET LANGER DUREN.

GEEF ME UW SABEL, KAPITEIN.

SOLDATEN!

MEN NEEMT ONS KWALIJK DAT WE HET NIET LANG GENOEG VOLHIEL-DEN.
WIJ HEBBEN ONZE TAAK UITGEVOERD EN DIT HEBBEN WIJ NIET VERDIEND.

WIJ ZIJN GEEN LAFAARDS. DAT ZAL MEN OP EEN DAG ERKENNEN.

DOE OOK JULLIE TAAK. GA TOT HET UITERSTE, VOOR FRANKRIJK.

EN MIK NU GOED...

LAAT ONS NIET LIJDEN,
MIK RECHT OP HET HART...

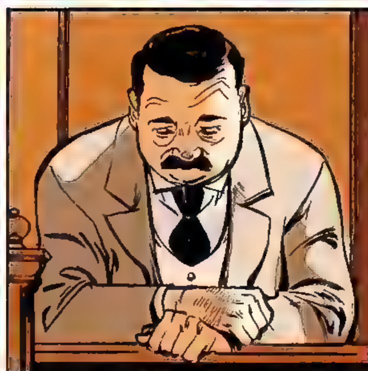

MIJN VROUW,
MIJN ZOON...
VAARWEL...

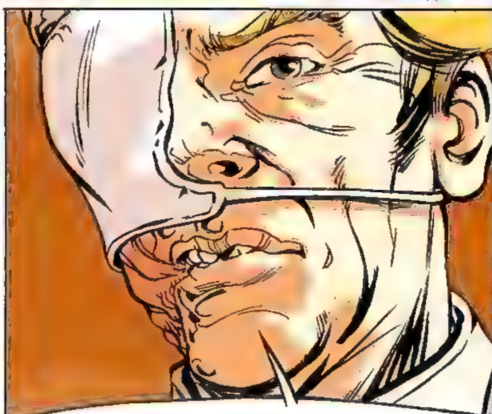

OM TE
VUREN!

VUUR!

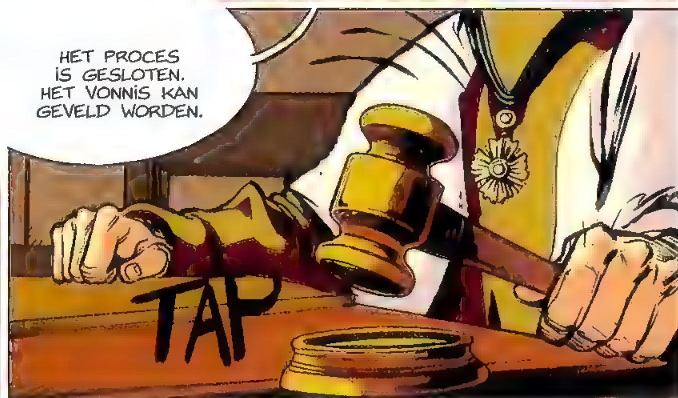

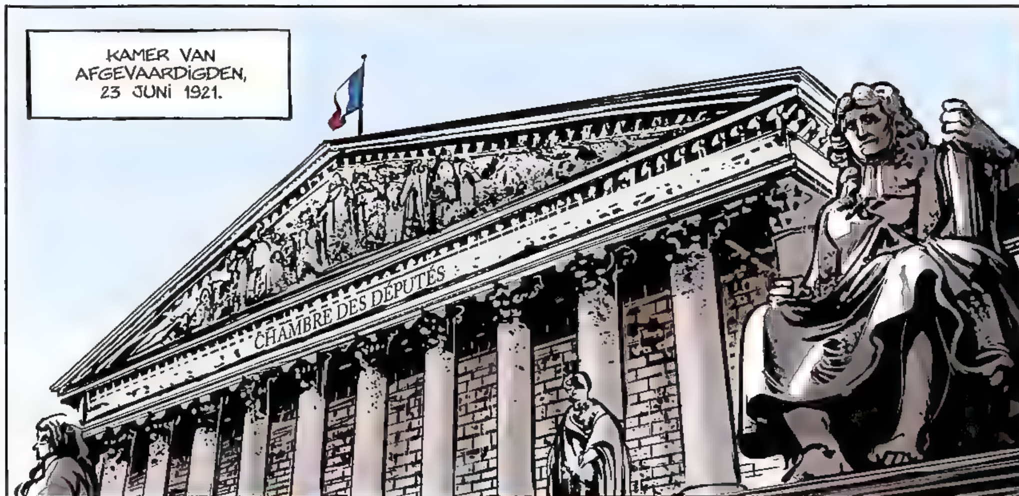

BLIJKBAAR DIENDEN ZULKE VOORBEELDEN OM HET MOREEL VAN DE TROEPEN TE VERSTERKEN.

DE DOOD VAN DE TWEE ONDERLUITENANTEN HEEFT ONS NOCHTANS DIEP GETROFFEN EN HEEFT ONS VERRE VAN OPGEMONTERD. HET HEEFT ONS ALLEN TERNEERGESLAGEN.

DIE DAG HEBBEN ONZE GROTE CHEFS ZICH VAN HUN MOOISTE KANT LATEN ZIEN... MOFFENWERK!

IK GELOOF DAT IK GENOEG WEET EN DAT WE DIT ONGELUKKIGE VERHAAL ACHTER ONS KUNNEN LATEN.

HET PROCES IS GESLOTEN. HET VONNIS KAN GEVELD WORDEN.
TAP

KAMER VAN AFGEVAARDIGDEN, 23 JUNI 1921.
CHAMBRE DES DÉPUTÉS

DE DISCUSSIE IS GESLOTEN, MENEER BERTHON.

DE EERWAARDE AFGEVAARDIGDE VRAAGT DE ONMIDDELLIJKE DISCUSSIE ALS GEVOLG VAN ZIJN INTERPELLATIE OVER DE BUITENGERECHTELIJKE ZAAK VAN VIJF JAAR GELEDEN.

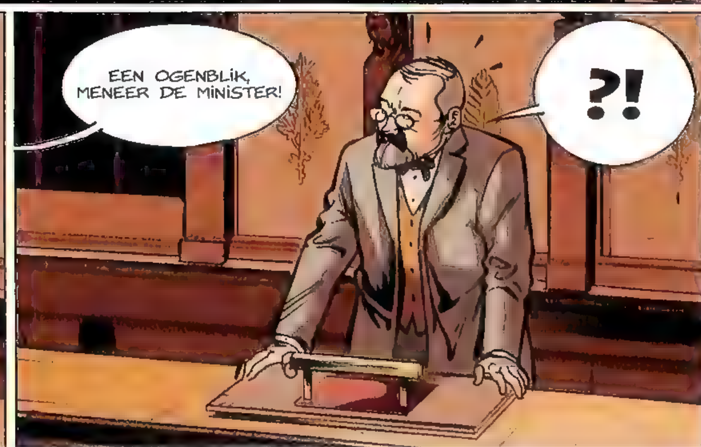

WIL HIJ ZICH OP DE LIJKEN HIJSEN OM POLITIEK TE BEDRIJVEN?

U MOEST BESCHAAMD ZIJN, MENEER DE MINISTER VAN OORLOG!
WANT DIT GAAT NIET OVER POLITIEK, MAAR OVER DE EER VAN TWEE STRIJDERS, TWEE SOLDATEN DIE U MET BLOEMEN BEDEKT OM HEN IN DE DOOFPOT TE STOPPEN.

KOMAAN, HOU OP, U BENT NIET GELOOFWAARDIG.

IK HAD LIEVER DAT IEMAND ANDERS DAN IK HET HALFROND DIT PIJNLIJKE VERHAAL ZOU VERTELLEN.
IK HAD LIEVER DAT IEMAND ONDER JULLIE DIT DE KAMER LIET WETEN.

GOED, ALS MENEER BERTHON KLAAR IS, VRAAG IK DE KAMER OM DE INTERPELLATIE TE NEGEREN EN OVER TE GAAN TOT DE ORDE VAN DE DAG.

EEN OGENBLIK, MENEER DE MINISTER!
?!

IK BEN DOORGAANS NIET AARDIG VOOR COLLEGA'S VAN EXTREEM LINKS, MAAR IK BEN TE ONAFHANKELIJK OM HET STANDPUNT VAN MENEER BERTHON NIET GOED TE KEUREN.

DE DETAILS DIE HIJ UITEENZETTE, ZIJN UITERST PRECIES. DEZE SCHANDALIGE ZAAK MAG NIET EEUWIG AFGEWEZEN WORDEN.

MAAR...

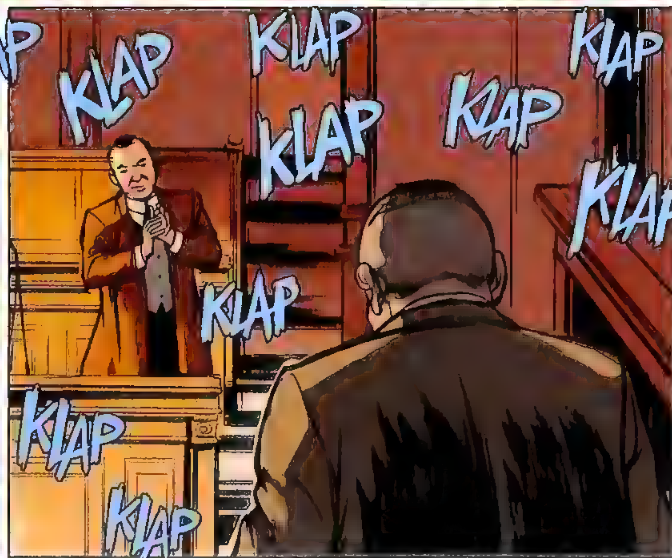

AL MIJN STRIJDMAKKERS, TOT WELKE PARTIJ ZE OOK BEHOREN, KUNNEN DEZE MENING ALLEEN MAAR DELEN.

MENEER VIGNAC HEEFT GELIJK.

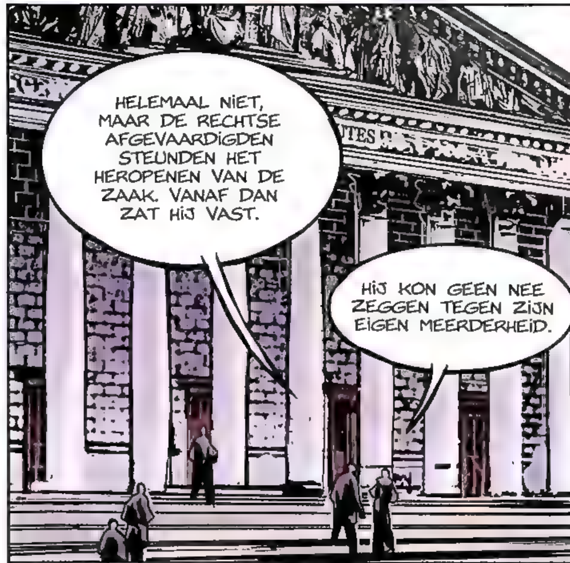

DIT WALGELIJK TRIESTE VERHAAL MAG NIET WEGGEMOFFELD WORDEN DOOR DE REGERING. DIT GAAT OVER DE EER VAN HET LEGER EN HET GERECHT.

OMDAT DIT DE WENS VAN DE NATIONALE VERTEGENWOORDIGING IS, ZAL DE REGERING EEN WETSVOORSTEL INDIENEN OM DE EXECUTIESTRAFFEN ZONDER VONNIS TE HERZIEN.
ZODRA DEZE WET INGAAT, ZAL IK HET GERECHT ONMIDDELLIJK OPDRAGEN DAT ZE HET DOSSIER VAN DE ONDERLUITENANTEN VAN FLEURY NADER ONDERZOEKT.

KLAP
KLAP
KLAP
KLAP

KLAP
KLAP
KLAP
KLAP
KLAP
KLAP
KLAP
KLAP
KLAP
KLAP

WE HEBBEN ONS PROCES GEWONNEN. JOURNALIST KOLB IS VEROORDEELD TOT HET BETALEN VAN 5.000 FRANC SCHADEVERGOEDING EN INTERESTEN.

FERNANDE... U BENT NOG STEEDS JONG EN MOOI... DENKT U ER NIET AAN EEN NIEUW LEVEN TE LEIDEN?

EN IK OP DE HERWONNEN EER VAN MIJN MAN.

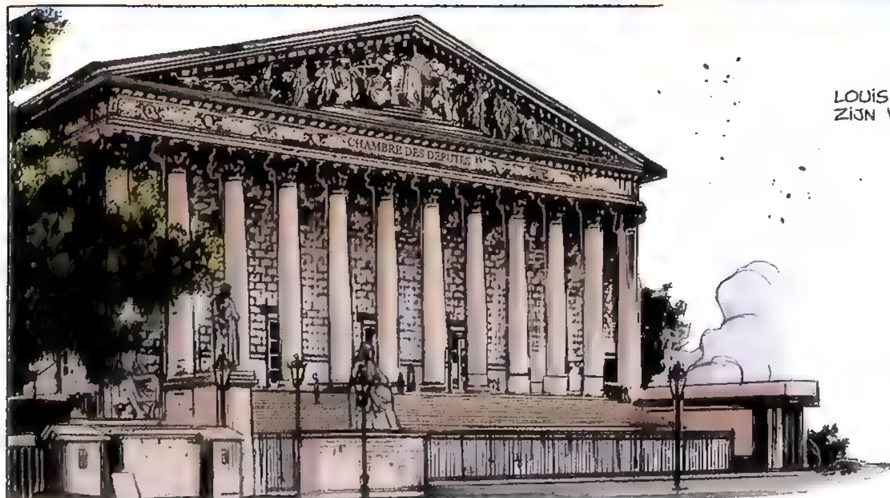

LOUIS BARTHOU HIELD ZIJN WOORD NIET.

DE REGERING VAN ARISTIDE BRIAND, WAARIN BARTHOU DE MINISTER VAN OORLOG WAS, VIEL OP 12 JANUARI 1922 ZONDER DAT ER EEN WETSVOORSTEL KWAM.

DE VERSCHILLENDE KABINETTEN DIE ELKAAR OPVOLGDEN, HADDEN GEEN HAAST OM DE BELOFTE VAN LOUIS BARTHOU UIT TE VOEREN.

E VERANDERING VAN DE ARLEMENTAIRE MEERDERHEID J DE VERKIEZINGEN VAN MEI 1924, ON ALLES ONTSLUITEN.

OP 9 AUGUSTUS 1924 TRAD DE LANGVERWACHTE WET EINDELIJK IN VOEGE. EEN HOF VAN BEROEP KON DE REHABILITATIE VAN TERDOODVEROORDEELDEN UITROEPEN, ZELFS BIJ STANDRECHTERLIJKE EXECUTIES.

OP 20 MEI 1926 ZET HET HOF VAN BEROEP VAN COLMAR EEN PUNT ACHTER DE ZAAK HERDUIN EN MILLANT DOOR DE TWEE GEFUSILLEERDEN ONSCHULDIG TE VERKLAREN VOOR DE FEITEN DIE HUN TEN LASTE WERDEN GELEGD.

PIERRE MILLANT, 347E. 11 JUIN 1916.

HENRI HERDUIN. 347E RI. 11 JUIN 1916

HOERA! VICTORIE OVER DE HELE LIJN!

BIJNA TIEN JAAR OM RECHT EN DE WAARHEID TE LATEN TRIOMFEREN. VROUWE JUSTITIA IS EEN GOED MEISJE, MAAR ZE IS WEL TRAAG.

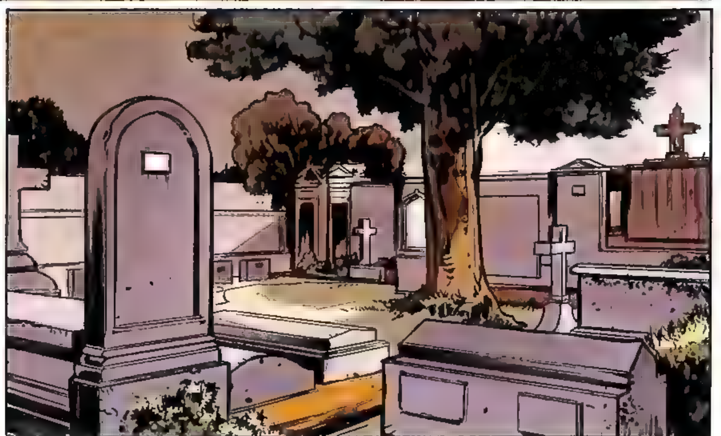
EN IK HEF HET GLAS OP DE DAPPERSTE ALLER VROUWEN, OP DE MOEDIGSTE, OP DE PRACHTIGSTE... **OP FERNANDE HERDUIN.**

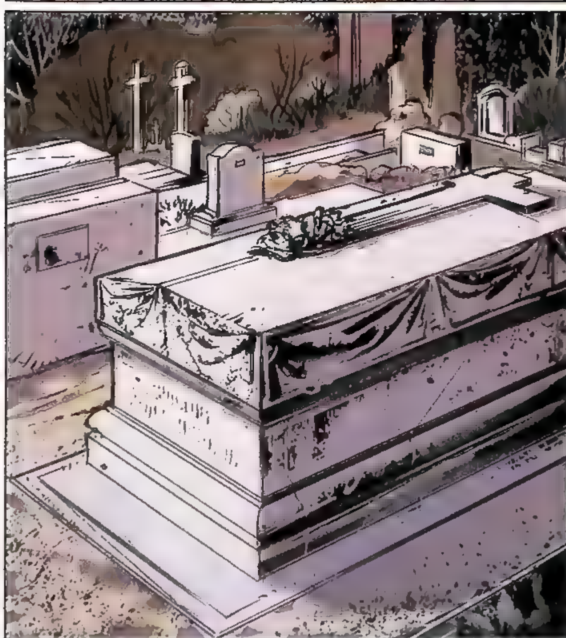
FERNANDE?... FERNANDE, WAAR BENT U?!

GARE DE L'EST.

TUUUT TUUUUT

REIMS.

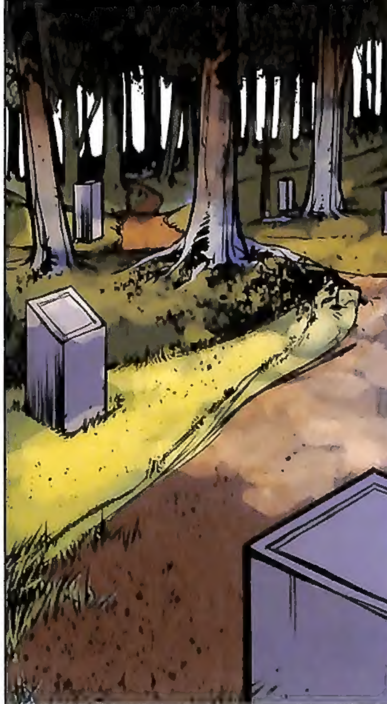

HENRI, IK HEB JE GEWROKEN. JE KAN NU IN VREDE RUSTEN.

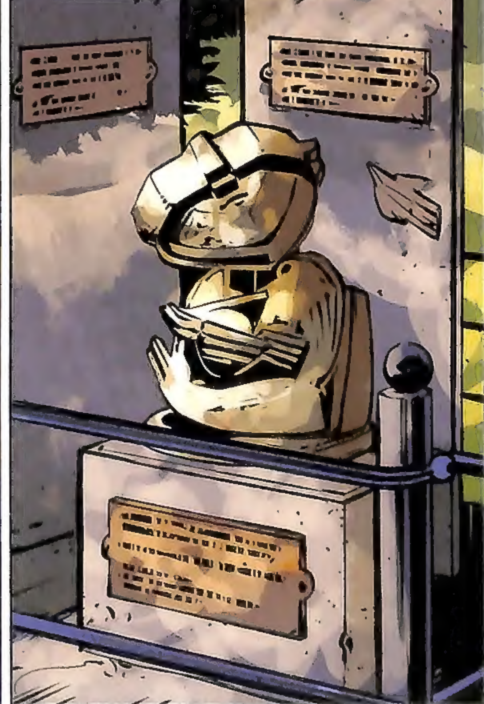

EN IK KAN EINDELIJK WENEN ZOALS ALLE ANDEREN.

ALS U NAAR VERDUN GAAT
OM HET SLAGVELD TE BEZOEKEN.

ALS U HET GEDENKMONUMENT BEZOEKT
TE MIDDEN VAN HET GIGANTISCHE
MASSAGRAF...

... NEEM DAN HET WEGGETJE DAT U VIA DE PARKING HONDERD METER VERDER LEIDT, NAAR HET SPOOKDORP FLEURY-DEVANT-DOUAUMONT, EEN DORP DAT STIERF VOOR FRANKRIJK EN WAAR GEEN STEEN MEER VAN OVERBLIJFT.

AAN DE LINKERKANT VOOR HET DONKERE EN DICHT-BEGROEIDE BOS, ZULT U EEN KLEIN MONUMENT VINDEN.

EEN KLEINE WITTE GRAFSTEEN DIE IN 2009 WERD OPGERICHT TER NAGEDACHTENIS AAN HET LEED VAN DE GEFUSILLEERDEN VAN FLEURY.

LENAOUR + Holgado + Marko + Bouet

In zijn laatste brief aan zijn vrouw van 11 juni 1916 houdt de zonder veroordeling op het slagveld van Verdun gefusilleerde onderluitenant Gustave Herduin zijn onschuld vol. Voor zijn echtgenote Fernande begint een juridische strijd van lange adem om zijn eerherstel te verkrijgen. Een aanklacht tegen de oversten die haar man naar willekeur veroordeelden, een polemiek in de pers, een parlementair schandaal, alles is goed om deze kwestie onder de aandacht te brengen en de minister van Oorlog, die het dossier niet wil heropenen, onder druk te zetten.

Het ware verhaal van tien jaar strijd, een liefdesverhaal en trouw, in naam van de rechtvaardigheid en de eer.

Collectie Bamboe

